

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA
úsek inšpekčnej činnosti
 Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa

**o stave odstránenia nedostatkov zistených pri inšpekciách
 v základnej škole v školskom roku 2019/2020 v SR**

Následné inšpekcie sa vykonali v **84** základných školách (ZŠ), z nich v **79** štátnych (v **1** ZŠ nebola ukončená), v **4** cirkevných a v **1** súkromnej škole. Vyučovací jazyk slovenský malo **76** subjektov, maďarský **8**. Cieľom následných inšpekcií (NI) bola kontrola splnenia opatrení uplatnených k nedostatkom identifikovaným pri predchádzajúcich inšpekciách (v 36 školách po komplexnej inšpekcii, v 37 po tematickej inšpekcii a v 11 subjektoch po NI). Podľa závažnosti zistení uplatnila Štátna školská inšpekcia (ŠŠI) **317** odporúčaní, uložila **46** opatrení a riaditelia kontrolovaných subjektov prijali k zisteným nedostatkom **161** opatrení (*tabuľka č. 1*). Uplatnené opatrenia viedli najmä ku skvalitneniu edukačného procesu, ku skvalitneniu pedagogického riadenia škôl, školských vzdelávacích programov (ŠkVP) a podmienok výchovy a vzdelávania.

Tabuľka č. 1 Uplatnené opatrenia

Spolu	524					
z toho	odporúčania		opatrenia prijaté zo strany kontrolovaného subjektu		opatrenia uložené ŠŠI	
Počet	317		161		46	
z toho	akceptované		splnené		splnené	
	238	76,53 %	154	99,35 %	43	97,73 %
	neaktuálne		neaktuálne		neaktuálne	
	0	0 %	0	0 %	0	0 %
	nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť	
	6	1,89 %	6	3,73 %	2	4,35 %

Z celkového počtu sa nedalo hodnotiť¹ akceptovanie **6** odporúčaní a plnenie **8** opatrení.

Uplatnené **odporúčania** na odstránenie zistených nedostatkov sa týkali:

➤ **školského vzdelávacieho programu**

- nezpracovanie špecifík hodnotenia a klasifikácie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) a individuálnych podmienok výchovy a vzdelávania žiakov z marginalizovanej rómskej komunity (MRK)
- neúplné/formálne zapracovanie tém a čiastkových kompetencií Národného štandardu finančnej gramotnosti (NŠFG) do učebných osnov príslušných vyučovacích predmetov

➤ **riadenia školy**

- nevykonávanie premysleného a transparentného vnútorného systému kontroly, nevyužívanie zistení vnútornej školskej kontroly na skvalitnenie edukačného procesu, nedôsledné realizovanie hospitačnej činnosti, neprijímanie účinných opatrení a absencia následnej kontroly odstránenia zistených nedostatkov
- nezapojenie metodických orgánov (MO) do vnútorného systému kontroly školy a interného vzdelávania pedagogických zamestnancov
- nesystematické a nedôsledné analyzovanie príčin vzdelávacích neúspechov žiakov a neprijímanie účinných opatrení

¹ Nedá sa hodnotiť – posudzuje sa v súvislosti s aktuálnymi zmenami vzniknutými v kontrolovanom subjekte.

➤ **zabezpečenia podmienok výchovy a vzdelávania**

- nevykonávanie pravidelného monitoringu zameraného na prevenciu a odhaľovanie negatívnych javov v správaní žiakov, nevyhodnocovanie jeho výsledkov a neprijímanie následných opatrení
- nevytvorenie podmienok na zriadenie žiackej školskej rady (ŽŠR), nepodporovanie jej participácie pri tvorbe školského poriadku a neprizývanie jej členov k riešeniu výchovných a vzdelávacích problémov spolužiakov
- neustanovenie koordinátora finančnej gramotnosti (FG) a koordinátora výchovy a vzdelávania (*koordinátora prevencie*)

➤ **výchovno-vzdelávacieho procesu**

- neuplatňovanie diferencovaných úloh a činností s ohľadom na rozdielne vzdelávacie schopnosti a učebné štýly žiakov
- nepodporovanie rozvíjania poznávacích, občianskych, sociálnych kompetencií, kompetencií žiakov k celoživotnému učeniu sa a ich nestimulovanie k rozvoju digitálnych kompetencií
- neuplatňovanie úloh rozvíjajúcich vyššie myšlienkové procesy, úloh vyžadujúcich aplikáciu poznatkov v neštandardných situáciách, neuplatňovanie personalizácie
- nerozvíjanie hodnotiacich a sebahodnotiacich zručností intaktných a integrovaných žiakov (*nevytváranie príležitostí na prezentovanie hodnotových postojov*)

Uplatnené **opatrenia** prijaté kontrolovanými subjektmi a uložené ŠŠI na odstránenie zistených nedostatkov sa najčastejšie týkali:

➤ **školského vzdelávacieho programu**

- nevypracovanie ŠkVP v súlade s ustanoveniami školského zákona a požiadavkami štátneho vzdelávacieho programu (ŠVP); neprerokovanie ŠkVP v pedagogickej rade, v rade školy a nezverejnenie na verejne prístupnom mieste
- neakceptovanie príslušného rámcového UP pri vypracovaní UP školy, nezaradenie vlastného predmetu do UP školy, nevyhotovenie/neaktualizovanie vlastných poznámok
- neuplatňovanie vzdelávacích štandardov v predmetoch maďarský jazyk a literatúra (MJL), telesná a športová výchova (TŠV), výtvarná výchova
- nezapracovanie prierezových tém do obsahu vzdelávania

➤ **riadenia školy**

- nedôsledné realizovanie výkonu štátnej správy v prvom stupni (*nevydávanie rozhodnutí riaditeľom školy týkajúcich sa dodatočného odkladu začiatku plnenia povinnej školskej dochádzky; oslobodenia žiaka od vyučovania niektorých predmetov...*)
- neprerokovanie výchovných opatrení v pedagogickej rade
- nezabezpečenie dôsledného dodržiavania pokynov Národného ústavu certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM) – Pokynov pre školských koordinátorov a Pokynov pre administrátorov v papierovej forme testovania žiakov 5. ročníka ZŠ (T5)
- nezabránenie priestorovej segregácii pri výchove a vzdelávaní žiakov zo SZP a žiakov z MRK
- neinformovanie v prípade výrazného zhoršenia prospechu a správania sa žiaka jeho zákonného zástupcu preukázateľným spôsobom
- nezasielanie oznámení príslušnému orgánu štátnej správy a obci o žiakoch, ktorí neospravedlnene vymeškali viac ako 15 vyučovacích hodín v mesiaci
- nedôsledné vedenie a aktualizovanie pedagogickej dokumentácie, vrátane dokumentácie žiakov so ŠVVP a interných dokumentov a predpisov školy

➤ **zabezpečenia podmienok výchovy a vzdelávania**

- nerešpektovanie rozdielnych individuálnych vzdelávacích potrieb žiakov so ŠVVP (*preradenie žiakov z bežnej triedy ZŠ do špeciálnej triedy pre žiakov s MP bez žiadosti zákonného zástupcu a bez jeho informovaného súhlasu, prekročenie povoleného*)

maximálneho počtu žiakov spájaním 2 tried žiakov so všeobecným intelektovým nadaním na hodinách niektorých predmetov)

- nedodržanie stanovených noriem a princípov organizácie vyučovania na obidvoch stupňoch vzdelávania
- nerozpracovanie práv a povinností zákonných zástupcov žiakov, nezpracovanie podrobností o podmienkach na zaistenie bezpečnosti a ochrany pred sociálno-patologickými javmi, diskrimináciou alebo násilím do školského poriadku a jeho neprerokovanie s orgánmi školskej samosprávy
- nezabezpečenie priestorového a materiálno-technického vybavenia vyučovacieho procesu
- nezabezpečenie výchovno-vzdelávacej činnosti pedagogickými zamestnancami, spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky

Závery

Akceptovanie odporúčaní (77 %) riaditeľmi kontrolovaných subjektov pozitívne ovplyvnilo výchovu a vzdelávanie v školách. Aktualizovaním údajov v jednotlivých častiach ŠkVP podľa reálneho stavu, sa vytvorili predpoklady na poskytovanie štátom garantovaného obsahu vzdelávania. Ustanovením školského koordinátora FG a koordinátora prevencie sa zabezpečilo plánovanie a realizovanie aktivít súvisiacich s plnením jednotlivých národných programov. Vytvorením podmienok pre zriadenie ŽŠR a zaangažovaním členov do jej činnosti sa v prostredí školy sformoval priestor pre demokratizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu.

Neakceptovanie odporúčaní (23%) malo negatívny dopad na kvalitu vzdelávania. V edukačnom procese neboli vytvorené podmienky na rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov najmä nedostatočným diferencovaním úloh a činnosti s ohľadom na rozdielne vzdelávacie schopnosti a zručnosti žiakov, nevyužívaním foriem participatívneho vyučovania, nerozvíjaním hodnotiacich a sebahodnotiacich zručností žiakov. Úroveň riadenia a skvalitňovanie edukácie ovplyvňovala formálna činnosť metodických orgánov, nerealizovanie interného vzdelávania podporujúceho zvyšovanie profesijných kompetencií učiteľov. V niektorých školách sa nezaoberali zlepšením vzťahov medzi aktérmi vzdelávania, naďalej chýbalo monitorovanie negatívnych prejavov v správaní žiakov. Nefunkčná vnútorná školská kontrola (neanalyzovanie, nezovšeobecňovanie kontrolných zistení na zasadnutiach pedagogickej rady a metodických orgánov, neprijímanie opatrení na odstránenie nedostatkov, nevykonávanie následnej kontroly, nezameranie kontrolnej činnosti na vedenie dokumentácie začlenených žiakov) naďalej oslabovala úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu.

Splnenie opatrení prijatých kontrolovanými subjektami (99 %) a opatrení uložených Štátnou školskou inšpekciou (98 %) pozitívne vplývalo na zvýšenie úrovne ich riadenia a skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu, na úroveň obsahu ŠkVP i na vytváranie podmienok vedúcich k zlepšeniu edukácie. Vzdelávanie integrovaných žiakov prostredníctvom IVP sa zabezpečilo v súlade s ich potrebami a odporúčaniami poradenských zariadení. V organizácii vyučovania boli odstránené prejavy segregácie (v 3 zo 4 subjektov), čím sa pri výchove a vzdelávaní žiakov z MRK vytvorilo vhodné prostredie pre ich sociálne začlenenie do rovesníckych kolektívov. Úpravou podrobností o výkone práv a povinností zákonných zástupcov žiakov v školskom poriadku, jeho zverejnením a prerokovaním s orgánmi školskej samosprávy sa zaistila jeho legitimita a informovanosť všetkých aktérov vzdelávania. Dôkladnou prípravou a realizáciou externého testovania žiakov v súlade s príslušnými pokynmi vydanými NÚCEM sa vytvorili podmienky na zabezpečenie objektivity testovania.

Nesplnením (2 %) opatrení uložených ŠŠI a (1 %) opatrení prijatých zo strany kontrolovaného subjektu pretrvávali nedostatky, ktoré sa týkali neodstránenia segregácie žiakov a vedenia pedagogickej dokumentácie len v štátnom jazyku.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom škôl

- zacieliť pozornosť vo vzdelávacom procese na rozvíjanie kľúčových kompetencií s dôrazom na rozvoj kritického myslenia, digitálnej gramotnosti, sociálnych kompetencií – pravidelným uplatňovaním participatívneho vyučovania, občianskych kompetencií – systematickým podporovaním rozvíjania hodnotiacich a sebahodnotiacich zručností žiakov
- realizovať interné vzdelávacie aktivity s cieľom zvyšovať odborný rast pedagógov s pozitívnym dopadom na uplatňovanie inovatívnych metód a foriem práce so žiakmi
- zlepšiť prácu MO v oblasti vykonávania analýz výchovno-vzdelávacieho procesu identifikovaním silných a slabých stránok a následným prijatím opatrení na zlepšenie rozvíjania kľúčových kompetencií žiakov v edukácii; využívať riadiace a vzdelávacie kompetencie metodických orgánov školy
- vytvárať podmienky pre výchovu a vzdelávanie žiakov so ŠVVP, ktoré rešpektujú ich špecifické potreby; žiakom z MRK zabezpečiť rovnaké podmienky prístupu k vzdelávaniu ako žiakom z majoritnej populácie tak, aby nedochádzalo k segregácii žiadnej skupiny žiakov
- zosúladiť obsah IVP začlenených žiakov s odporúčaniami poradenských zariadení, optimalizovať systém vzdelávania žiakov s MP
- vypracovať systém podpory menej úspešných žiakov, dôsledne ho uplatňovať, pravidelne kontrolovať a zistenia vyhodnocovať
- vykonávať pravidelne a systematicky monitoring zameraný na prevenciu šikanovania a odhaľovania negatívnych javov v správaní žiakov, vyhodnocovať zistenia a prijímať opatrenia na odstránenie príčin vzniku negatívnych javov v správaní žiakov
- zabezpečiť efektívny a transparentný systém kariérového poradenstva
- upraviť organizáciu vyučovania v súlade s psychohygienickými potrebami žiakov
- zabezpečiť v spolupráci so zriaďovateľom priestorové a materiálno-technické podmienky výchovno-vzdelávacieho procesu
- stanoviť indikátory a kritériá kvality školy a systematicky realizovať autoevalvačné procesy s cieľom skvalitnenia výchovno-vzdelávacieho procesu
- zabezpečiť výchovno-vzdelávací proces pedagogickými zamestnancami spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky
- skvalitniť realizáciu vnútorného kontrolného systému zamerať sa na všetky oblasti výchovno-vzdelávacej činnosti školy

Metodicko-pedagogickému centru

- zapracovať do ponuky vzdelávania pre pedagogických zamestnancov vzdelávacie aktivity zamerané na rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov s dôrazom na uplatňovanie kooperatívnych činností, rozvíjanie kritického myslenia a tvorivosti, hodnotiacich a sebahodnotiacich zručností žiakov